

ХАМАС ЇДЕ ДО МОСКВИ*

У січні 2006 р. президентом Росії Володимиром Путіним була зроблена сенсаційна заява, згідно з якою російське керівництво має намір найближчим часом запросити до Москви керівництво радикального угруповання ХАМАС, яке нещодавно здобуло перемогу на виборах у Палестинську законодавчу раду.

Ця заява була озвучена В. Путіним у Мадриді під час спільної прес-конференції з прем'єр-міністром Іспанії Хосе Луїсом Родрігесом Сапатеро, на якій президент Росії нагадав, що ХАМАС прийшов до влади в ПНА в результаті демократичних легітимних виборів, і що міжнародна спільнота має поважати вибір, який зробили палестинці. Відповідаючи на запитання про те, чому Росія не визнала ХАМАС терористичною організацією (як це зробили, наприклад, Ізраїль і США), В. Путін зазначив, що «спалювати мости в політиці» — найпростіша, але не найефективніша справа. Керуючись цим, Росія зберегла контакти з організацією ХАМАС і має намір найближчим часом запросити керівництво цієї організації до Москви для пошуку шляхів розв'язання палестинсько-ізраїльського конфлікту.

Заява В. Путіна — сенсація, однак, не стовідсоткова несподіванка. Політика особливого ставлення Москви до ПНА почалася минулої весни, коли російський президент під час свого близькосхідного турне відвідав і Єрусалим, і Рамаллу. Широкий резонанс у світі викликали також висловлювання В. Путіна про ХАМАС під час його великої прес-конференції наприкінці січня відразу після палестинських парламентських виборів. Тоді, відповідаючи на питання кореспондента «Аль-Джазіри», він заявив, що позиція Росії стосовно ХАМАСу відрізняється від американської й від західноєвропейської, оскільки російське міністерство закордонних справ ніколи не вважало цю організацію терорис-

* Захарченко А.М. ХАМАС їде до Москви // День. — 2006. - 16 лютого.

тичною, а також зазначив, що відмова від фінансової допомоги палестинському уряду, до складу якого ввійдуть представники ХАМАСу, була б помилкою.

Питання про участь представників ХАМАСу в переговорах із Москвою на цей час тільки проробляється. Однак у російському МЗС не виключають того, що приїзд делегації ХАМАСу може відбутися вже в лютому й, цілком можливо, що її очолить голова політичного бюро цього руху Халед Машаль. Слід нагадати, що Х. Машаль є одним із найбільш непримиренних щодо Ізраїлю палестинських лідерів, який наполягає на продовженні збройного опору «сіоністському ворогу» й вважає терор найефективнішим засобом досягнення політичних цілей.

Відповідно до заяв російських офіційних осіб, якщо зустріч у Москві відбудеться, вона буде проходити виключно на базі погодженої міжнародним «Квартетом» платформи із дотриманням усіх угод між ПНА та Ізраїлем, й за умови виконання палестинською стороною зобов'язань за планом «Дорожня карта». Спецпредставник керівника зовнішньополітичного відомства РФ із близькосхідного врегулювання Олександр Калугін особливо підкреслив, що принциповий підхід Росії до цього питання не змінився, що контакти з рухом ХАМАС необхідні Росії «не заради самих контактів, а для того, щоб підтягти цю організацію до вимог міжнародного співтовариства й посилити безпеку Ізраїлю».

Слід зазначити, що керівники ХАМАСу сприйняли запрошення В. Путіна з неабияким ентузіазмом. Лідер цієї організації у секторі Газа й найбільш імовірний претендент на посаду голови уряду ПНА Ісмаїл Ханія заявив, що представники руху готові до переговорів із Росією й із задоволенням приїдуть до Москви, якщо надійде офіційне запрошення від російського уряду.

Наміри російського керівництва запросити лідерів ХАМАСу на переговори викликали у Вашингтоні велике занепокоєння. Держсекретар США Кондоліза Райс підкреслила, що у нинішній складній ситуації всі кроки із врегулювання палестинсько-ізраїльського конфлікту слід ретельно обмірковувати й узгоджувати, отже жодному з учасників близькосхідного «Квартету» не варто робити поспішних і непродуманих дій. Джордж Буш у низці своїх заяв із цього приводу також нагадав В. Путіну, що ХАМАС є терористичною організацією й що сам президент Росії

неодноразово заявляв про свою категоричну відмову вести переговори з терористами.

Ще більш жорстко на заяву В. Путіна відреагував офіційний Тель-Авів. Коментуючи заяву президента Росії, представники ізраїльського МЗС підкреслили, що керівництво Ізраїлю наполягає на тому, щоб дипломатичні контакти з ХАМАСом були зумовлені виконанням трьох основних вимог, під якими на зустрічі «Квартету» 30 січня цього року в Лондоні підписалася й Росія. Ідеться про визнання ХАМАСом права Держави Ізраїль на існування, відмову від терористичної діяльності та гарантії виконання домовленостей, досягнутих раніше з ПНА. Однак у заяві президента Росії під час цієї прес-конференції була згадана лише одна вимога «Квартету» щодо визнання права Ізраїлю на існування. Таким чином, як відзначають в Ізраїлі, фактично замість відмови від збройного опору президент В. Путін запропонував ХАМАСу «відмовитись від радикальних заяв».

Якщо тон реакції МЗС Ізраїлю й канцелярії голови уряду був відносно нейтральним, то в коментарях бізнесменів, політиків і громадських діячів відкрито висловлювалось обурення заявою російського президента. Наразі в ізраїльських ЗМІ поширюються найбільш радикальні пропозиції щодо подальшого розвитку двосторонніх відносин із Росією. Деякі ізраїльські політики відкрито звинувачують Москву в політиці подвійних стандартів щодо проблем чеченського та палестинського тероризму, а також закликають Міністерство закордонних справ відкликати посла в Росії для консультацій.

Офіційні представники Ізраїлю висловлюють глибоку стурбованість тим, що Росія відійшла від міжнародного консенсусу щодо ХАМАСу, і що це може бути поганим прикладом для інших держав. За словами одного з ізраїльських дипломатів, перемога ХАМАСу на виборах у Палестинську законодавчу раду надала росіянам можливість дистанціюватися від американської близькосхідної політики й почати грати самостійну роль у регіоні.

Очевидно, Кремль розраховує на істотне зміцнення позицій Росії в арабському світі, якщо більшість західних держав бойкотуватиме ХАМАС, а Москва виявить готовність до діалогу. В умовах перманентного напруження у відносинах між США та ісламським світом, а також гострої кризи в арабсько-європейських

відносинах, викликаною публікацією в європейських ЗМІ карикатур на пророка Мухаммеда, Росія може розглядатися чи не єдиним європейським посередником між новим палестинським керівництвом і зовнішнім світом, а також єдиною великою державою, яка здійснює практичні кроки на шляху до поновлення переговорного процесу на Близькому Сході.